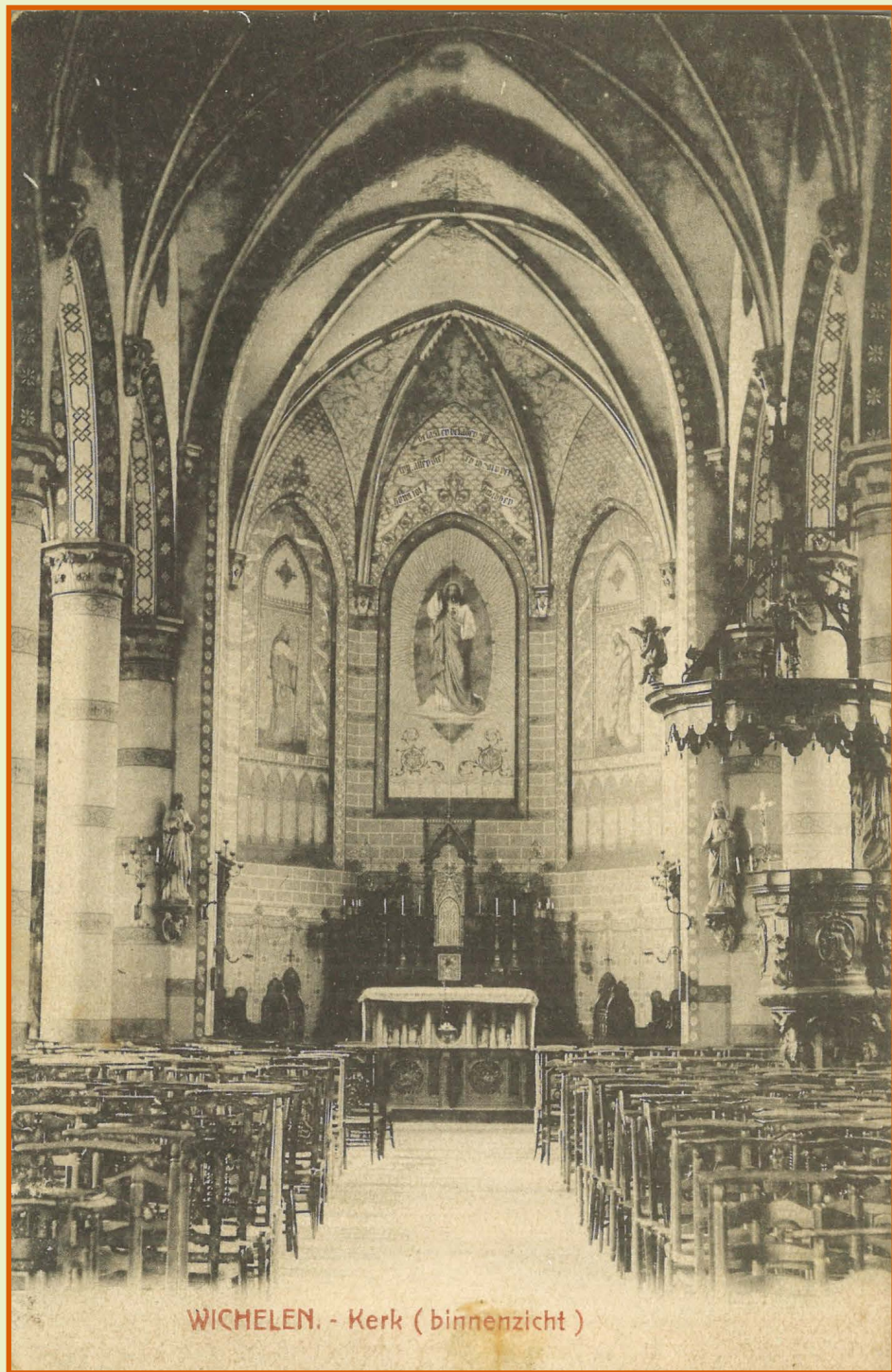

Nieuwe kerk,
nieuwe dorpskern
De Sint-Gertrudiskerk
Wichelen

**erf
goed
sprokkel**

Anoniem, De oude Sint-Gertrudiskerk, voor 1865

De Sint-Gertrudiskerk van Wichelen staat sinds 1872 centraal in de wijk Margote. Zoals in veel Belgische plattelandsgemeenten werd de nieuwe kerk in de 19de eeuw gebouwd ter vervanging van een oudere voorganger. In Wichelen werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om de kerk op een andere locatie in het dorp te plaatsen. Zo luidde de bouw de start in van de ontwikkeling van een nieuwe dorpskern.

Voorganger

Wichelen ligt aan een scherpe Scheldemeander en was tot aan de Franse Revolutie nauw verbonden met de abdij van Nijvel. Dat verklaart waarom de kerk er gewijd is aan de heilige Gertrudis, de eerste abdis in Nijvel.

De allereerste kerk was waarschijnlijk een houten gebouw met beperkte afmetingen. De latere voorloper van de huidige Sint-Gertrudiskerk werd in de 12de of ten laatste in de vroege 13de eeuw gebouwd op een kunstmatige heuvel aan de Schelde, in de vroegere dorpskern. Het bijbehorende kerkhof is nog altijd ingericht als begraafplaats en biedt een prachtig uitzicht over de rivier. Het oude gemeentehuis ten zuiden van de begraafplaats herinnert aan de oude dorpskern.

De kerk in Doornikse kalksteen was opgetrokken in zogeheten Schelde-Romaanse stijl, die wordt gekenmerkt door een kruisbeuk en een toren op de viering. Door de eeuwen heen maakte ze een reeks verbouwingen en uitbreidingen mee. Zo onderging de kerk grootscheepse herstellingen nadat ze in 1587 door Franse troepen in brand was gestoken, werd er in 1637 een nieuw gotisch koor gebouwd en werd ze in de 18de eeuw uitgebreid met zijbeuken en een nieuwe ingang.

EEN ONREGELMATIG ARDUYNEN-STEEN GEBOUW, bij verschillende tijdstippen opgemaakt, geplaatst op het einde van de parochie
Kerkarchief Wichelen, stokregister 1845 (verdwenen sinds 1974)

Hoewel de voormalige Sint-Gertrudiskerk is verdwenen, geeft de grafkapel van pastoor Van Herzele uit 1893–1895 nog een idee van haar ligging en uitzicht. Opgravingen in 1976 toonden aan dat de kapel deels op de fundamenteën van het koor (1637) staat, waar vroeger het hoofdaltaar was. De middengang naar de kapel volgt het oude schip. Aan de voorkant is de boogvormige deuromlijsting van de kerk hergebruikt, met bovenaan het jaartal 1737.

Het interieur gered

Na de afschaffing van de religieuze ordes door de Franse Republiek in 1796 werd de inboedel van de Sint-Gertrudiskerk openbaar verkocht. Door het optreden van de inwoners van Wichelen werd die teruggekocht voor 300 gulden, een bedrag waarmee zij andere bidders ver overboden. Dankzij donaties van maar liefst 134 families bleef het prachtige kerkmeubilair bewaard.

De grafkapel van pastoor Van Herzele, met op de achtergrond de toren van de nieuwe kerk

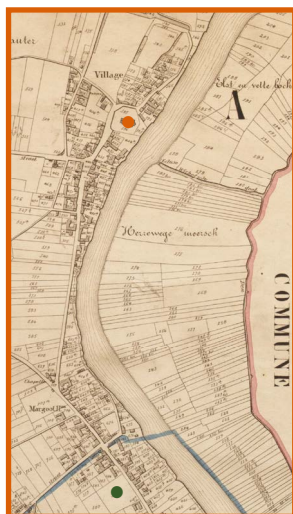
Perikelen in de 19de eeuw

In de 19de eeuw verkeerde de kerk in slechte staat en werd ze door het groeiende bevolkingsaantal te klein. Nadat pastoor Van Herzele (1811–1893) dit probleem verschillende keren had aangekaart, leek er in 1865 een akkoord te zijn om haar te vervangen. Toen bleek dat de gemeenteraad een nieuwe kerk op een meer centrale plaats wilde bouwen, rees er een verhit conflict tussen voor- en tegenstanders. In het ene kamp bevonden zich het kerkbestuur en inwoners van Dorp, in het andere pastoor Van Herzele, de in 1866 verkozen burgemeester Frans-Jan Lalemant (1802–1886) en de gemeenteraad. Naarmate het conflict vorderde, stonden de twee kampen steeds heftiger tegenover elkaar. Zo was er in 1866, na een overwinning voor het kamp van de kerkraad, een groot feest waarover pastoor Van Herzele schreef:

[...] **RECHTTEN ZIJ OP HET DORP EENE FEEST** op onder de naam van Kefoire, die zij in de liberale gazetten deden aankondigen. Zij lieten ook spotliedjes drukken, die ze tot in de naburige dorpen gingen zingen en verkopen. Dit alles om den pastoor, de meerderheid des gemeenteraads en de overige vijf zesde der gemeente belachelijk te maken. Maar behalve een zeer klein getal nieuwsgierigen, waren zij alleen op de feest.

Kerkarchief Wichelen, *Liber Memorialis*.
Gedenkschrift aangaande het opbouwen van de nieuwe kerk.
Th. Van Herzele pastoor

Het conflict sleepte aan tot in 1867, toen de bisschop drie nieuwe leden van het kerkbestuur benoemde, die voorstander waren van de sloop. De benoeming bezegelde het lot van de oude kerk. Ze werd in 1870 gesloopt.

Philip-Christian Popp, detail uit de kadaasterkaart van Wichelen met aanduiding van de oude dorpskern (oranje) en bouwlocatie van de nieuwe kerk (groen), 1842
Brussel, Koninklijke Bibliotheek

Een nieuw centrum

De gemeenteraad had al in 1866 architect Edmond Serrure (1832–1911) uit Sint-Niklaas aangesteld voor het ontwerpen van de nieuwe kerk. In 1868 werden zijn plannen goedgekeurd en in 1870 werd de bouw eindelijk aangevat. Voor het leggen van de fundamenteën gebruikte men steenpuin van de oude kerk. De nieuwe Sint-Gertrudiskerk werd voltooid in 1872 en in 1873 plechtig ingewijd.

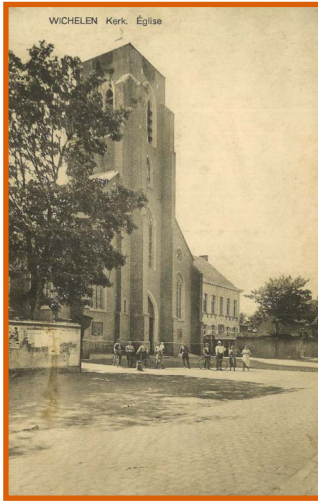
Geheel naar wens van de gemeenteraad en burgemeester – en van een groot deel van de gelovigen – verrees de nieuwe kerk meer centraal in Margote, een andere woonwijk van de parochie. De locatie lag voor veel gelovigen gunstiger en bevond zich ook dicht bij het in 1837 aangelegde station aan de spoorlijn Mechelen-Gent. De bouw was de aanleiding om een aantal andere functies te verschuiven, waardoor Margote de nieuwe dorpskern werd. Zo kwamen er nieuwe woningen, winkels en een gemeenteschool met directeurswoning.

Architect Serrure ontwierp in 1871 ook een nieuwe pastorie naast de kerk. Ze wijkt terug ten opzichte van de straat, waardoor de kerk goed zichtbaar blijft. De oude pastorie in Dorp werd verkocht en is inmiddels afgebroken. Ook het moederhuis van de congregatie van de zusters van de heilige Vincentius a Paulo werd verplaatst van Dorp naar Margote. Vanaf 1874 werden achtereenvolgens een nieuwe school en een klooster met kapel gebouwd.

Floris De Cuyper, rechterpaneel van het herdenkingsmonument voor de slachtoffers van WOI, aangebracht aan weerszijden van het toegangsportaal. Let op de beschadigde kerktoren.

De nieuwe dorpskern in Margote, ca. 1900

De gevel van de kerk na WOI, met een voorlopige torenbekroning

De kerk met pastorie

Serrure ontwierp een neogotische kerk met een eenvoudige, driebeukige plattegrond en een vierkante toren die aansluit op de voorgevel, wat het gebouw een uitgesproken verticaliteit geeft. Als we zijn ontwerp en oude foto's vergelijken met de huidige toren, valt op dat die er oorspronkelijk anders uitzag. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd de toren door Duitse troepen verwoest (4 oktober 1914). Hij is in 1926 vereenvoudigd heropgebouwd naar een ontwerp van architect Theophiel Présiaux (1854–1926).

Een bezoek aan de kerk

Een groot deel van het kerkinterieur bestaat uit interieurstukken uit de oude kerk. Pas voor het koor springen de neogotische elementen in het oog die gemaakt zijn voor de huidige kerk.

Het toegangsportaal (1)

De eikenhouten deuren in de middenbeuk en de zijbeuken dateren uit de tweede helft van de 18de eeuw. Ze zijn uitgewerkt met licht gekrulde versieringen en schelpornamenten – ook wel ‘rocailles’ genoemd –, typisch voor de rococo. De twee ingangen naar de zijbeuken hebben in de medaillons een bas-reliëf van de patroonheiligen van de kerk: Gertrudis en Marculphus. De deuren vormden in de oude kerk één aaneengesloten wand. De dubbele deur van de hoofdingang werd aan de bovenzijde aangepast, zodat ze bij de herplaatsing in de nieuwe kerk in de nieuwe neogotische spitsboog paste.

Het toegangsportaal

Boven het toegangsportaal bevindt zich het orgeldoksaal. In de balustrade zijn twee panelen verwerkt uit de communiebank van de oude kerk. Volgens het archief werd die rond 1738 vervaardigd door Joannes De Smedt, een schrijnwerker uit Dendermonde. Ook de eind-18de-eeuwse orgelkast is afkomstig uit de oude kerk.

Feest in mei

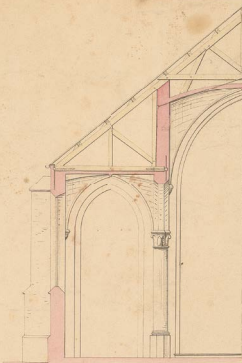
Sint-Marculphus of Sint-Markoen, de tweede patroonheilige van de kerk, werd aangeroepen tegen koningszeer, een soort verdikking van klieren in de hals. De aanwezigheid van zijn relikwieën maakte dat er jaarlijks vanaf 1 mei, de sterfdag van de heilige, grote bedevaartsplechtigheden plaatsvonden. Zo kon men in de Sint-Markoen-bron bij het kerkhof gewijd water meenemen.

De meikermis en de jaarmarkt die in het weekend van 1 mei worden gehouden, zijn nog een getuige van deze festiviteiten. De verering voor Sint-Marculphus in Wichelen gaat waarschijnlijk terug tot de 17de eeuw.

Aankondiging van de Sint-Markoen-bedevaart, 2de helft 18de eeuw
Wichelen, kerkarchief

DOORSNEDE OVER DE BREEDTE

Opgevoerd gebouwd door
den heer mr. J. van der Vliet
te Brussel, in 1866
en door
Edmond Serrure
te Brussel

Hebben en anderszins
gegronden en te Brussel, het
Bouwen en bouwen, te Brussel,
der 1ste Klasse, 1866
Bouwen en bouwen, te Brussel,
der 1ste Klasse, 1866
Bouwen en bouwen, te Brussel,
der 1ste Klasse, 1866
Bouwen en bouwen, te Brussel,
der 1ste Klasse, 1866

Van de heer, die 19de Jan 1867, is opgesteld door
den heer mr. J. van der Vliet, 1ste Klasse, 1866
Van de heer, die 19de Jan 1867, is opgesteld door
den heer mr. J. van der Vliet, 1ste Klasse, 1866
Van de heer, die 19de Jan 1867, is opgesteld door
den heer mr. J. van der Vliet, 1ste Klasse, 1866

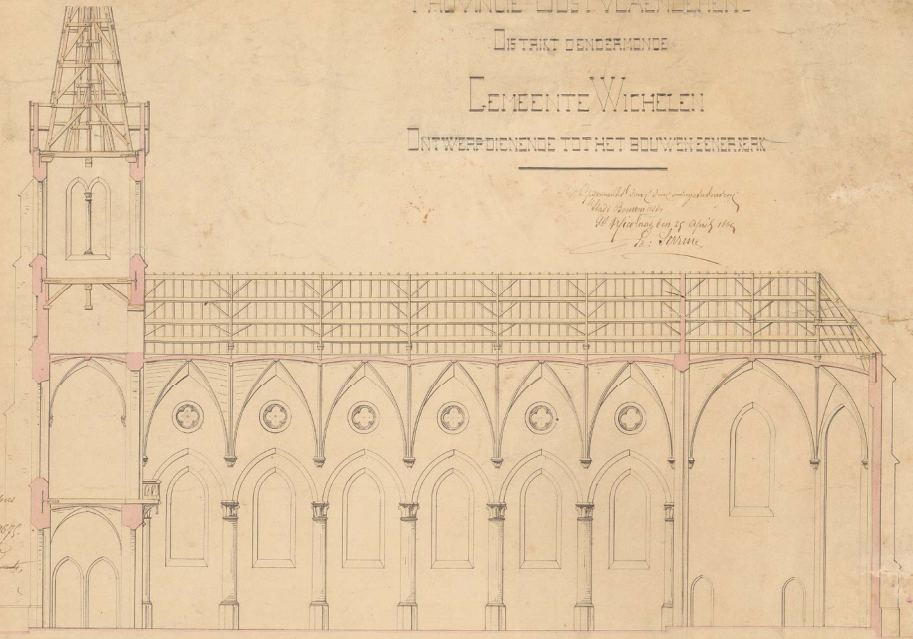
PROVINCIE OOSTVLAND

DISTRIKT DENDERMONDE

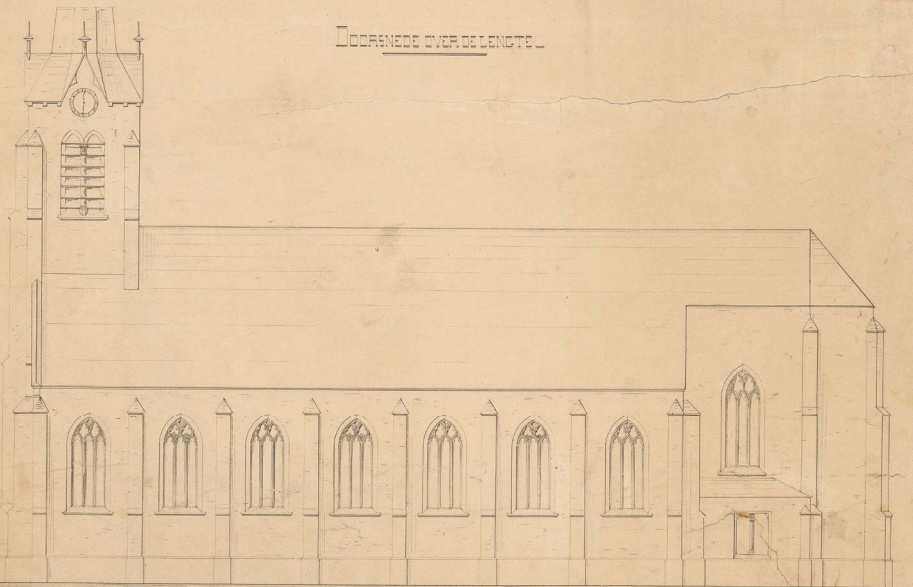
GEMEENTE WICHELEN

ONTWERP DIENENDE TOT HET BOUWEN EENER KERK

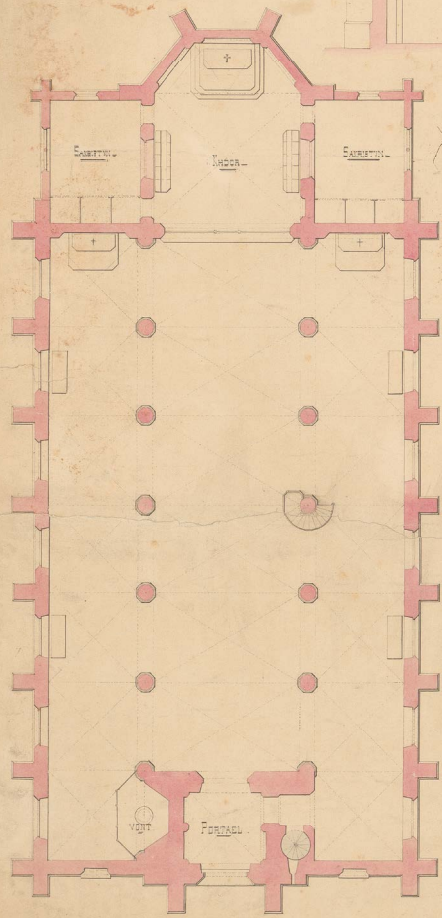
Opgevoerd door den heer mr. J. van der Vliet
te Brussel, in 1866
en door
Edmond Serrure
te Brussel

DOORSNEDE OVER DE LENGTE

SYNOPSIS

GROND TEEKENING

1866

Kerkmeestersbanken van de armendis (2)

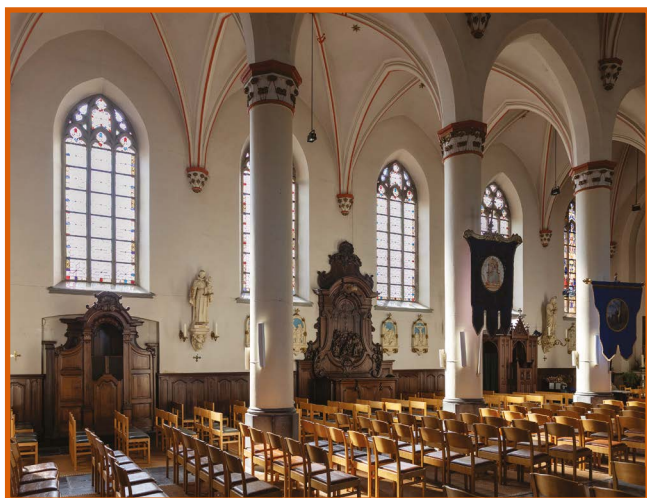
Aan weerszijden van de hoofdingang staan twee kerkmeestersbanken van de armendis. Hier verdeelden de armenmeesters giften aan de armen, ouderen, wezen en mensen met een beperking die hiervoor in aanmerking kwamen. (De benaming 'dis' komt van het Duitse *Tisch* en verwijst naar de tafel waaraan de besluiten over de verdeling werden genomen en de armen zich konden melden.) De banken dateren uit het midden van de 18de eeuw en zijn net als de deuren uitgevoerd in rococostijl. Op de rug hebben ze een medaillon met de afbeelding van Christus en Onze-Lieve-Vrouw, met eronder telkens twee cherubs. Bovenaan zijn ze bekroond met een cartouche met de afbeeldingen van de apostelen Petrus en Paulus; die laatste herken je aan z'n attribuut, een zwaard.

Biechtstoelen (3)

De twee biechtstoelen uit de tweede helft van de 18de eeuw vertonen dezelfde sierelementen als het andere meubilair uit de oude kerk. Let vooral op de boog boven het midden in de vorm van een schelp, en de zijkanten die zijn afgewerkt met schelp- en bladmotieven. De kapitelen van de pilasters zijn niet origineel. Ze werden wellicht vervangen bij de herplaatsing van de biechtstoelen in de nieuwe kerk.

Kerkmeesterbanken (4)

Een kerkmeesterbank is een rijkversierde houten zitbank in een kerk, bedoeld voor de kerkmeesters of leden van de kerkraad. In de oude kerk bevonden de banken zich op een prominente plaats aan weerszijden in de dwarsbeuk. In de nieuwe kerk kregen ze een mooie plek, halverwege in de beide zijbeuken.

Linkerzijbeuk, met de biechtstoel en de kerkmeesterbank met de heilige Marculphus

De fraai vormgegeven voorstellingen tegen de rugleuning vallen meteen op. Met name het perspectief en z'n verschillende gradaties zijn mooi uitgewerkt. Dit is duidelijk te zien bij de bank met het Oordeel van Salomon, met op de achtergrond een paleis. In dit Bijbelse verhaal moet koning Salomon een oordeel vellen in een dispuut tussen twee vrouwen, die allebei beweerden de moeder te zijn van een pasgeboren baby. Salomon stelt voor om de baby in tweeën te hakken en aan elke vrouw de helft te geven. De echte moeder schrikt en roept: "Geef de baby dan maar aan haar". Zo wil zij het leven van het kind redden én weet Salomon meteen dat zij de echte moeder is. Op de bank in de linkerzijbeuk zegent de heilige Marculphus een kind met lepra.

De banken uit het tweede kwart van de 18de eeuw worden toegeschreven aan Theodoor Verhaegen (1700–1759), een Mechelse houtsnijder die gelijkaardige banken maakte voor de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Dendermonde.

Preekstoel (5)

Franciscus Mollaert (1691–1730), pastoor in Wichelen van 1723 tot 1730, schreef in zijn testament dat de toen pas geïnstalleerde preekstoel toekwam aan de parochiegemeenschap. Waarschijnlijk had hijzelf het meubel bekostigd. De preekstoel is rijk gedecoreerd en ondersteunt de boodschap van de predikant visueel. Hij steunt op een onderstel met de symbolen van de vier evangelisten: de leeuw (Marcus), de mens (Mattheus), de adelaar (Johannes) en het rund (Lucas). Op de kuip zijn in de medaillons de patroonheiligen van de kerk afgebeeld: Gertrudis en Marculphus. De engelen aan hun twee zijden dragen de symbolen van de drie goddelijke deugden: het kruis staat voor het geloof, het anker voor de hoop en het lam voor de liefde. Een engel werd in 1981 gestolen en vervangen door een nieuw engeltje van beeldhouwer Jan Sterckx uit Wichelen.

De achterwand wordt gevormd door een gordijn met in een medaillon een voorstelling van de Goede Herder. In deze context staat deze figuur niet alleen symbool voor Christus, maar ook voor de pastoor die zijn kerkgangers met 'het Woord' in de juiste richting leidt. Het klankbord boven de spreker is versierd met het symbool van de Heilige Geest (de duif), die de pastoor als het ware rechtstreeks van inspiratie voorziet.

De preekstoel en de kerkmeesterbank met het Salomonsoordeel

Het Sint-Barbaragilde

Het Sint-Barbaragilde in Wichelen, dat met zijn ongeveer zestig leden ceremonies mee opluistert, heeft een lange geschiedenis. Het oudst bewaarde register van de 'confrerie' ofte broederschap dateert uit 1781. Toen er nog processies werden gehouden, liepen zij mee met elk een flambeeuw (ook wel 'processielantaarn' genoemd) in de hand. Tegenwoordig worden die tweemaal per jaar gebruikt tijdens een rondgang in de kerk: op Witte Donderdag en de eerste vrijdag na 4 december, de naamdag van Sint-Barbara. Ter ere van haar houden de leden ook ieder jaar een groot feestmaal. De rest van het jaar staan de flambeeuwen in de rechterzijbeuk.

Het kerkinterieur in de jaren 1920-'30

Zijaltaren en hoofdaltaar (6)

Ter hoogte van de zijaltaren en het koor is het grootste deel van het kerkinterieur neogotisch. Het werd in het vierde kwart van de 19de eeuw ontworpen voor de kerk. Het neogotische hoofdaltaar, de zijaltaren, de eiken koorbanken, de koorlambrisering en twee biechtstoelen zijn van de hand van Mathias Zens (1839–1921) of komen uit zijn atelier. Zens was afkomstig uit Duitsland en kon dankzij een studiebeurs een opleiding tot beeldhouwer volgen aan de Sint-Lucasschool in Gent. In 1867 richtte hij een atelier op in Gent dat op zijn hoogtepunt maar liefst 56 werknemers in dienst had. Zens werd een meester van de neogotiek en voorzag heel wat kerken in Oost-Vlaanderen van interieurstukken.

In de zijaltaren is de typische neogotische vormgeving goed herkenbaar. De beelden in de gepolychromeerde retabels zijn gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw (links) en Sint-Marculphus (rechts), en hebben een elegante langgerekte S-vorm. Veel aandacht ging naar de plooi van de gewaden.

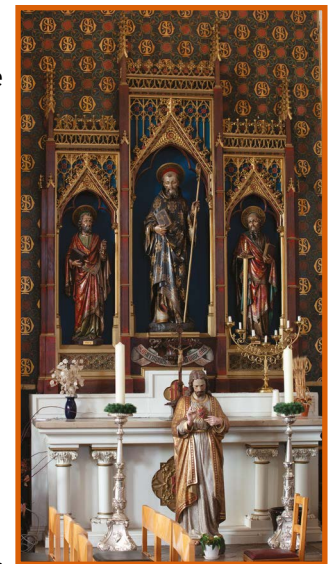
Het kader benadrukt die verticaliteit en gebruikt architecturale elementen zoals de spitsboog en de vierpas. Deze kenmerken vinden we terug bij de andere meubelstukken uit het atelier-Zens.

Glasramen (7)

De twee glas-in-loodramen in de kerk vormen een eenheid met de rest van de neogotische uitrusting rond de zijaltaren en het hoofdaltaar. Het rechterglasraam stelt de Hemelvaart van Christus voor, het linker die van Maria.

Muurschilderingen (8)

Oorspronkelijk was de hele kerk door Jozef Janssens (1854–1930) beschilderd met polychromie. Dat het een indrukwekkend geheel moet zijn geweest, blijkt uit de beschrijving van De Potter en Broeckaert (zie het citaat hieronder). Maar de appreciatie veranderde in de 20ste eeuw. Vooral na de Tweede Wereldoorlog en het Tweede Vaticaans Concilie (1962–1965) streefde men naar versobering en de integratie van licht in kerken. De neogotische kunsten hadden te veel ornamenten, vond men, en leidden af van wat echt belangrijk was. Hierdoor werden veel kerkinterieurs in lichte kleuren overschilderd. In de Sint-Gertrudiskerk werd de polychromie pas in de jaren 1980 overschilderd, na verschillende andere grote restauratiewerkzaamheden.

Het neogotische Sint-Marculphusaltaar

ZIJ IS HEEL EN GANSCH GESCHILDERD. Vooral de schildering in het hoge koor is een oprecht kunstwerk.

De Potter, F. en Broeckaert, J.,
Geschiedenis van de gemeente der provincie Oost-Vlaanderen, 1893

Van de oorspronkelijke polychromie resten in het koor nog de voorstelling van de heiligen Barbara (rechts) en Gertrudis (links). Achter de zijaltaren zijn de zogenaamde gordijnschilderingen behouden. De schapen op de koorwand zijn waarschijnlijk na de Eerste Wereldoorlog aangebracht.

Een schilder met Wichelse roots

Jozef Janssens staat vooral bekend als schilder van religieuze werken en portretten. Hij was afkomstig uit een gegoede familie van textielindustriëlen in Sint-Niklaas. Omdat zijn moeder, Marie Angélique Beeckman (1834–1889), afkomstig was uit Wichelen, bracht hij er al van kleins af aan vakanties door bij zijn grootmoeder. Het huis Margote 44, tegenwoordig bekend als Kasteel Janssens, en het dorp moeten voor hem een speciale betekenis hebben gehad.

Vlak na de voltooiing van de bouw van de Sint-Gertrudiskerk verbleef Janssens in Düsseldorf (1873–1875) voor een opleiding bij kunstschilder Franz Ittenbach. In die periode schilderde hij een heilige Barbara (1875) die exact overeenkomt met de heilige in het koor in Wichelen. Heeft hij het schilderij gemaakt met de Wichelse kerk in zijn achterhoofd, of was hij er zo trots op dat hij de voorstelling heeft hergebruikt?

Uit briefwisseling tussen Jozef en zijn vader van die periode blijkt dat ze toen al plannen maakten voor het beschilderen van de kerk. De uitvoering gebeurde waarschijnlijk grotendeels rond 1876–1878.

Jozef Janssens, De heilige Barbara, 1875
© Bernaerts Auctioneers, Antwerpen

Dooptont (9)

De dooptont in messing dateert van het einde van de 16de eeuw en is een van de oudste interieurelementen. Als enige kerkmeubel bleef ze gespaard toen Franse soldaten de kerk in 1587 in brand staken. Het deksel ging jammer genoeg verloren. Het huidige koperen exemplaar werd in 1788 vervaardigd door Thomas van Coetschem.

Patroonheilige Sint-Gertrudis (10)

Het beeld van de patroonheilige dateert uit het midden van de 17de eeuw en kreeg begin 19de eeuw een eigen baldakijn. De maker is onbekend. Tijdens een restauratie in 2023 werd de polychromie in ere hersteld. De restaurateur heeft ervoor gekozen om de traditie te volgen en plaatste daarom een klein muisje op de staf van Sint-Gertrudis. Volgens een legende probeerde de duivel in de gedaante van een muis Gertrudis tevergeefs woedend en ongeduldig te stemmen. Onder invloed van de legende wordt Sint-Gertrudis al eeuwenlang aangeroepen bij de bestrijding van muizen- en rattenplagen.

Het processiebeeld van Onze-Lieve-Vrouw (11)

Het processiebeeld is bedoeld om gekleed en gekroond te worden. Wanneer het is gemaakt, is niet bekend, maar men vermoedt in de tweede helft van de 17de of de eerste helft van de 18de eeuw. Door ouderdom, aantasting door houtworm en minder fraaie herstellingen bevond het beeld zich in slechte staat. Na een vakkundige restauratie in 2023 kan dit deel van de kerkschat weer bewonderd worden zoals het ooit bedoeld is.

Het vaandel van Sint-Gertrudis (12)

Ook op het 19de-eeuwse vaandel is Sint-Gertrudis afgebeeld met een muis. In haar handen draagt ze de staf die ze op bijna elke afbeelding bij zich heeft. Op de achterzijde stopt ze een bedelaar een geldstuk toe.

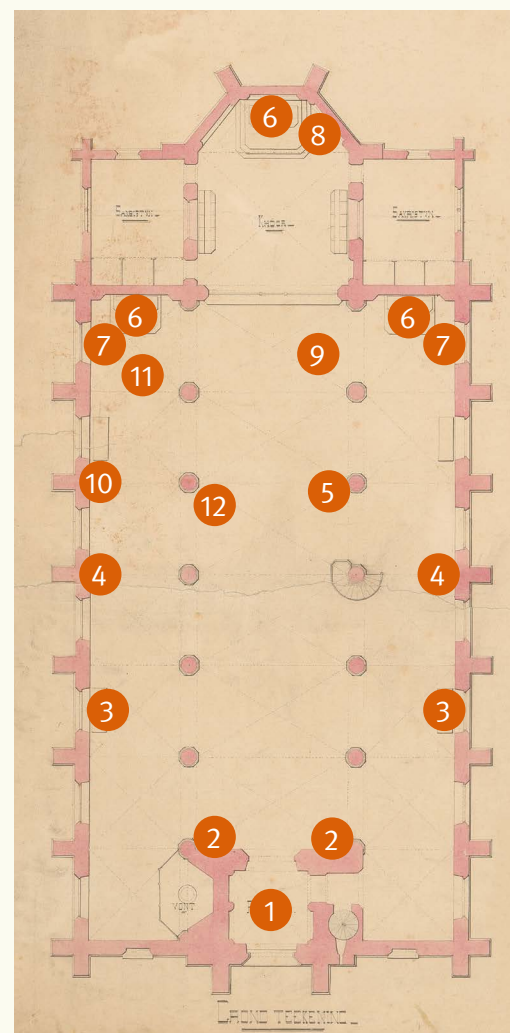
Het 17de eeuwse beeld van de heilige Gertrudis

Processiebeeld van Onze-Lieve-Vrouw

- A** School en klooster van de zusters van Sint-Vincentius a Paulo
- B** Sint-Gertrudiskerk
- C** Pastorie
- D** Kasteel Janssens
- E** Oud Gemeentehuis
- F** Begraafplaats met Grafkapel pastoor Van Herzele
- G** Sint-Makroenbron

- 1** Toegangsportaal
- 2** Kerkmeestersbanken van de armendis
- 3** Biechtstoel
- 4** Kerkmeestersbanken
- 5** Preekstoel
- 6** Zijaltaren en hoofdaltaar
- 7** Glasramen
- 8** Muurschilderingen
- 9** Doopvont
- 10** Sint-Gertrudisbeeld
- 11** Processiebeeld O.L.V.
- 12** Vaandel van Sint-Gertrudis

Colofon

Uitgegeven door de deputatie van de Provincie Oost-Vlaanderen

Beleidsverantwoordelijke: David Coppens, gedeputeerde voor erfgoed
Directie Erfgoed & Erfgoedsites · dienst Erfgoed
Anneke Lippens, directeur
Jo Rombouts, diensthoofd
Serge Migom, redactie en coördinatie

Tekst: Nikki Van De Wall en Maurice De Maesschalck
Taalredactie: Patrick De Rynck
Fotografie: Stefan Dewickere, tenzij anders vermeld
Archiefbeelden: Archief Heemkring Wichelen-Serskamp,
tenzij anders vermeld
Grafische vormgeving: Ann Huyghe, directie Erfgoed & Erfgoedsites
Druk: Albe de Coker · Antwerpen

D/2026/1933/7

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met het kerkbestuur Sint-Gertrudis Wichelen en de Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst Schelde-Durme.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de wettelijke voorschriften inzake copyright na te leven.

Eenieder die meent nog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot de uitgever te wenden.

Praktisch

De kerk is elke dag geopend van 9 tot 18 uur

Meer info: www.parochieledewichelen.be

Erfgoedspokkels: Oost-Vlaams erfgoed in de kijker
www.oost-vlaanderen.be/erfgoedspokkels